Interview with Paraska Hotsaniuk, Maniava (IF_Man_09_01)

Name: Paraska Federivna Hotsaniuk

Code: IF_Man_09_01

Born: 1928

Gender: Female

Nationality: Ukrainian

Length: 32:18

Date: שלישי, אוגוסט 18, 2009

Transcription:

Місце: Манява

Дата: 18 серпня 2009 р.

Інтерв`юєр: Косьяненко Євгенія (КЄ)

ПФ - Гоцанюк Параска Федерівна, 1928 р.н., Манява.

00:01 - Знайомство з ПФ. Розповідає де і коли народилася.

ПФ: В вісім років я носила жидам ягоди. У нас у селі було певно п`ять зо шість жидів. А вже в Солотвині було дуже много жидів, мали такий город невеличкій, там було село жидів. Вони мали свої магазини, одні торгували, другі - худобу мали, коні торгували, зерном.

КЄ: Тут вони торгували?

ПФ: В Солотвині, а в цім селі жили, тримали магазини.

КЄ: То ви мені про Маняву розповідіть.

ПФ: Я про Маняву перше кажу, а потім за то

00:02 Якщо вони вже тримали худобу, то вони так: коні мали, продавали людям все задорожче. Бідний чоловік в нього прийде позичити, він зичив, узнав то так, якщо він не знае його: що ти маешь, чи ти маешь яку маху добину, вже чоловік каже, як в тебе порідок коло хати, чи мокро чи як. Бо ми, каже, прийдемо всі подивитись, то ще чоловік боїться сказать правду, той каже, що в мене коло хати сухо чесно, а той каже другий - у мене не сухо, в мене мокро. Чого? Бо, я, каже, тримаю коней, корови, всього. От цему додуть, цему зичать. А тому, що не мае - не зичать. (нрзбр) Давали договір чи на рік, чи на два, хто як, якщо ти вже перед роком, той кінчаеться зараз рік,

00:03 він висилав, жид, чоловікові тому запршенку, така була умова. Висилав запрошенку і на ту запрошенку він вже вказуе скільки маєш принести. Одні люди приходили і плакали, що ж ти слав запрошенку дорогу, як ти знав, що рік ще не окінчився, а уже принесли. Ну і чує, що та запрошенка, то не страшно йому, бо він мае, жиди тоді були сильно дуже багаті. Німці, навіть, такого не мали, як були євреї.

КЄ: Тут, у Маняві?

ПФ: Всюди, де вони були, а я за манявських ще говорю. А потом я тобі скажу за Солотвин. Та там много, там Франківськ, щось страшне. І жиди дорого з людей стягали. Але зичили вже, зичили.

00:04 КЄ: В котрому році це було?

ПФ: Та давно. Я мала, знаю, що перший раз я в вісім років несла ягоди.

КЄ: До війни?

ПФ: Так. До тих жидів, бо вони купували ті ягоди, червоні. (Розповідає,що євреї садили квіти, та якось дали їй, вони понині ростуть у неї) А як болить щось в жида або жидівки, або горе, то ж вони: «Ай-вай, ай-вай, мне плохо, ай-вай, ай-вай». Так у нас скажуть: «Йой», а у них ай-вай. Були в нас з Молдавії

00:05 до сих приїхали тоже жиди, якась рідня. То побив собі чоловік ногу до чогось, до воза, чи дочого, то кричив: «Вайо, вайо, ногу побив, вайо, вайо». Один другому каже: «Василь, зломалась нога»

КЄ: А скажіть, де вони жили у Маняві? В якій частині?

(Підказує звернутися до Хмельницького Феді, Марії, які живуть в Очереті)

00:06 Фишиль отец його називав. А син Миньї, ще були дві донечкі: Рая чи Рата, або Ріта , навіть, щось таке.

КЄ: Вони народились у Маняві?

ПФ: У Маняві. Молоді, а може і старі,

00:07 я вже не знаю. Другий жид називалася, недалеко дуже від нашої церкви, приїхати в село по тій стороні, називалася Гольдиха. А того, я вже не тімлю. Я до тої Гольдихи молоко носила, то продавали. Знаю, що були діти, не знаю як називали, вона знаю Гольдиха.

КЄ: А чим вони займалися? Фишиль та Гольдиха.

ПФ: Магазин.

КЄ: Тримали?

ПФ: Ну, а як же. Йосю. Жид той був, Йосю. Він жив в Маняві, а потім перевівся уже в Солотвин. Той дуже торгував кіньми, зерном,

00:08 матеріалами (нрзбр) То той Йося був дуже сильний, жидівський богатир. Ще двоє

КЄ: Ну, может згадаєте. Скажіть, будь ласка, були якісь у Маняві такі єврейські будівлі, куди євреї ходили?

ПФ: То було у кожного.

КЄ: Ні, не хати я маю на увазі, а от, наприклад

ПФ: Сховище таке, чи як? Аби він мав собі там усе, то було все в каждого, німець забрав. Ой, вони відали, дитина дорога!

00:09 (запитує мене скількі я вже працюю) У Надвірні, там біля якіхось лавок, їдучи з манявської сторонни, то були жиди зігнані. Ніяка нація так, то так їх були зголодили німці, як наші показують що у тим, на Східній Україні, що від сталінізма народ наш гив. (Далі розповідає що чула про голод)

00:10 Як їх позгоніли со всіх кутків. Ще у Солотвині скажу, я у Солотвині шукала старих людей аби сказали, що таке, жив Цайк. То їх туда зігнали, то там діточкі молоді були (нрзбр), там треба було йти через воду, там ми як несли щось продавати у Надвірну, купувати, продавати, то як з моста був щось кинув, бо ми йшли через міст, а вони коло водічки надбігали, бо люди йдуть, щось кинуть, як видів звідти німец (нрзбр)

00:11 Люди кидали, вони провіряли сумки, коло моста того, а там жиди. Провіряли, люди мали лупину, цю стружку, то ото вже не відбирали, то кинуть стружку (нрзбр) Такий страшний був голод, то це на свої очі виділа.

КЄ: То якій рік?

ПФ: Я рік негодна сказати.

КЄ: То це у війну було?

ПФ: У війну.

00:12 У Солотвині є ще жидівський онука. (нрзбр) хто на пошті робить, в неї є син жидівського Цайга. Жид той був Цайк, лишилася дитинка, виховала там сусідна українка, взіла на свою фамілію, а такого добра лишила там, що дитинка, вони мали їх родичі, може і (нрзбр) золото, таке лишили, ту дитинку лишили. Той ожинився на сусідній дівці, знаю, що сина одного має. То був він, називався Цайк той жид, він ожинився, я не знаю, та жив дуже добре

00:13 як ні при Україні, так при Росії. (нрзбр) ковбасу йшли покупати на Великдень, він стояв коло тої очереді, то він каже: «(нрзбр) було щастя в тий ковбасі», він знає за горе те, коби ще люди що дали ковбасу, каби було щастя в ковбасі, пожити, не вмирати. Ну, він довго жив, то такий був жидок недалікій, малий. І у нього там (нрзбр) син, тоже він невеликий, такий богатий, що не дай Бог бороне.

КЄ: Про манявських ще хотіла запитати, скажіть, вони релігійні були люди чи ні?

00:14 ПФ: Вони йшли, якусь церкву мали тому Солотвині. Жиди манівськи два перейшли у Солотвин, як я не можу відгадати яка була їх назва.

КЄ: Ви кажите, у Солотвині була церква чи що, так?

ПФ: Знаю, мали.

КЄ: А як називалась та церква ви знаєте?

ПФ: Не знаю за того. Ще за німців, дуже (нрзбр) ще була молода, руські знов перебили німців, я вже мала 18 років. Така велика біда була.

00:15 Розповідає про те як руські прийшли, та ПФ ховалась у лісі, КГБ хотіли притягти їх до слідства. Каже, що коли їй було 18 років євреїв у Маняві, Солотвині, Надвірній вже не було.

00:17 КЄ: скажіть в Маняві був такий будинок де молились євреї?

ПФ: В Маняві не. Не скажу вам це, то може ті люди сказали. Може в Солотвині. На пошті, я

знаю та жінка вже з пошти пішла, може навіть і вмерла, що казали у ней переховувався той Цайк, маленький. Хтось може зі старих скаже, але жиди не били українців. А вже мадери, це Захід, то так нижчили.

00:18 - 00:19 Розповідає як мад`яри чинили розправу, вбивали дітей. Мали союз з німцями.

КЄ: Скажіть, а якісь свята були у євреїїв? Свої якісь.

ПФ: Святкували. То тепер в них якось і дізнатись, йтуть що в новинах показують.

КЄ: Ні, а як раніше було? Що вони святкували?

ПФ: (нрзбр) Ксьондзи є в них, я не раз дивлюсь новини, вони мають свої ксьондзи

00:20 - 00:23 Засмутилась, що не може згадати як звали ще двух євреїв з Маняви. Каже, що не пам`ятає про релігію та свята євреїв. Продовжує розповідати про важки часи 30-х років. Також розповідає як бандеровці різали людей.

00:24 Знов повторює, що казала раніше: євреї позичали гроші, висилали запрошенки.

ПФ: (нрзбр) мав один дві дівочки, вони не дивилися щоб в своїм державі або селі, там де вони жили, в тій місцевості женили або віддавали. Кудась напишуть, таку афішу, туда ото попадає до єврея, там читає собі, хоче на так уйти, то їде, бере. Приїде (нрзбр) аби не братии або не йти за нами. Не знати аж звідти йдуть, а она хоче, хто що має в своєї місцевості. То так всі (нрзбр) як наші, говорили, всьо іх розуміти. Говорили як і ми однаковими словами.

КЄ: Євреї?

ПФ: Так що іх було розуміти добре.

00:25 КЄ: А між собою як?

ПФ: А між собою так, що ми вже не розуміли, але вони навчились не з руських, або в німців або з якихось держав. Наші українські слова вони всі говорили. То ми один одних розуміли. А вони мали собі свої. Ті, що почули біду перетягалися у єврейську державу. Хто з них, так как на радіації, то що радіація вибухла, як назвать (намагається згадати) Черкаси, ні

КЄ: Чернобіль?

ПФ: Чернобіль. Хто знав, що зараз буде то тікали хто мав чим,

00:26 а хто не знав, то був напослід. Так оці жиди, котрі найбідніші лишилися, що не змогли нічим тікати. То всі жиди були зігнани у Надвірну, там коло ріки була селезна така поляна (нрзбр) і на тій поляні так здихали, так гибли.

КЄ: Це коли Чернобіль?

ПФ: Не, але отак як у Чернобілі тікали, котрі мали жиди за що, то тікали, а котрі не були, чуєшь, їх зігнали в полон німці, і там ото гибло. А забирали іх, що вбивали, ну так хтось скаже ще, що так їх мленкували, так і наших туда вже, партизанів ловили. Мленкували так людей,

00:27 мленком такі мав хтось золото (нрзбр) на пальцях вже ніхто не тримав, а наші, якще би імели зуби золоті, то йшли як та решта (нрзбр)

КЄ: Скажіть, може ви бачили колись єврейській похорон ще до війни?

ПФ: Хоронили так, я знаю, певно що в трунах, бо я не була перед тим самим як їх ховають, так от перед ними, але знаю де їх кладбище, там шукати якщо потрібно, бо там. Плакали: «Ай-вай, ай-вай»,

00:28 то все було «ай-вай» (каже, що вже забула як кричать полякі)

КЄ: А тут є кладовище єврейське у Маняві?

ПФ: У нас нет.

КЄ: А де ховали манявських євреїв?

ПФ: Вони певно що в Солотвині, там (пояснює як туди пройти, та каже, що багато позвернених пам`ятників)

00:29 - 00:32 Знов згадує про Цайка та про його онука. Розповідає де навчалась та працювала.

English translation of transription:
Not yet.

Description:

Jewish Residents of Maniava and Solotvin.

The Holocaust.

Jewish Trade.

Interviewer: Evgenia Kosyanenko

Community: Stanislawow (Ivano-Frankivsk)

Source URL: http://www.jgaliciabukovina.net/he/node/111767